

Кант кызылчасын өстүрүү технологиясы боюнча кыскача таркатма

Кант кызылчасын өстүрүү үчүн топурактын асылдуулугун жогорулатып алуу зарыл. Ал үчүн фермерлер органикалык жана минералдык жер семирткичтерди колдонушу керек. Андан сырткары өсүмдүктөрдүн жашыл биомассасын колдонушса болот. Фермерлер топуракты ашыкча таптоодон сакташы керек. Себеби, тапталып калган топурак катмарында өсүмдүктөргө суу жана аба жетпей калат.

Которуштуруп айдоо

Которуштуруп айдоо ыкмасы кант кызылчасы үчүн өтө маанилүү. Эгерде фермерлер жылыга эле бир жерде кант кызылчасын өстүрө берсе, ал жерде кызылчага керектүү болгон азык заттар түгөнүп, топуракта кызылчанын оорулары топтолушу мүнкүн. Жыйынтыгында кант кызылчасынын түшүмдүүлүгү азык заттардын жетишпегендигинен жана оорулардын кесепетинен төмөндөйт. Ошол себептен кант кызылчасына которуштуруп айдоо ыкмасы колдонулат.

Кант кызылчасы үчүн которуштуруп айдоодо иретсиз эмес, башынан туура пландаштырылышы керек. Ал үчүн фермерлер которуштуруп айдоо ыкмасынын төмөндө көрсөтүлгөн тартипте ишке ашырса болот:

Которуштуруп айдоонун варианттары

1-вариант		2-вариант		3-вариант		4-вариант	
1	Арпа+Тоют чөп	1	Жаздык буудай + Тоют чөп	1	Бир жылдык буурчактуу өсүмдүк	1	Жаздык буудай + Тоют чөп
2	Тоют чөп	2	Тоют чөп	2	Күздүк буудай	2	Тоют чөп
3	Күздүк буудай	3	Тоют чөп	3	Кант кызылчасы	3	Тоют чөп
4	Кант кызылчасы	4	Күздүк буудай	4	Май өсүмдүктөрү	4	Күздүк буудай
		5	Кант кызылчасы	5	Жашылча	5	Кант кызылчасы
				6	Кукуруза же жашылча	6	Жүгөрү

Которуштуруп айдоого көп жылдык буурчактуу тоют өсүмдүктөрүн (беде, эспарцет жана башкалар) кошуу - бул топурактын асылдуулугун жогорулатат. Себеби, беденин тамырлары 1 гектар жер аянтына 360 кг азот топтой алат. Андан сырткары топурак катмарынын астында 30 тоннага чейин органикалык калдык болуп беде тамырлары топтолот.

Кант кызылчасын дан эгиндери жана эрте жыйналуучу баардык жашылчалардан кийин себүүгө болот. Беде жана жүгөрүдөн кийин кант кызылчасын себүү төмөнкү себептердин негизинде **сунушталбайт**:

- Беде тамырынын калдыктарында ризоктониоз илдеттери топтолуп калып, кийин кызылчаны оорутууга алып келиши мүмкүн;
- Беденин жана жүгөрүнүн тамырлары себүү маалында тоскоолдук кылат. Тамырлар чыгып калган жерде урук себүүчү техникага тоскоолдук жаралып, урук сыртка түшүп калышы мүмкүн;
- Беде жана жүгөрүнүн тамырлары культивация учурунда тоскоолдук жаратат жана бир канча өсүмдүк санын жок кылууга алып келет.

Күздүк айдоо жана топуракты даярдоо

Кант кызылчасын өстүрүү үчүн талааны даярдоо иштери августта баштоо керек. Ал үчүн эң биринчиден буудай самандарын оор дискалар аркылуу майдалоо керек. Андан соң ным топтоо үчүн күздүк сугат жүргүзүлөт. Сугаттан кийин отоо чөптөргө каршы гербицидди чачуу керек (глифосат). Отоо чөптөр 20 күн аралыгында куурап жок болот. Топурак айдоого даяр болуп калган кезде 350 кг/га аммофос чачылат жана андан соң күздүк айдоо жүргүзүлөт.

Топуракты урук себүүгө даярдоо

Жаздын март айларында нымдуулукту сактап калыш үчүн алгач талааны малалоо жүргүзүлөт. Андан соң себүү алдында талааны түздөө жүргүзүлөт жана 2-3 см топурактын урук түшчү катмары культиватордун жардамы менен жумшартылат. Урук себилгенден кийин топурактын нымдуулугу кете электе топурак гербициддери чачылат (Мисалы, Дуал Голд 1,6 -2 л/га же Пирамин Турбо 2л/га + Фронтьер Оптима 1л/га). Бул гербициддер 20-30 күн аралыгында отоо чөптөрдүн биринчи толкунун жок кылып, талааны таза кармап турушат.

Кант кызылчасы жаңыдан чыгып сап көрүнө баштаган маалда отоо чөптөргө каршы жана топурак жумшартуучу (шаровка) культивация жүргүзүлөт. Жумшартылган топурак аркылуу аба алмашуу жакшы жүрөт. Андан кийинки культивациялар сугатка чейин жана сугаттан кийин жүргүзүлүп турат.

Минералдык жер семирткичтер

Минералдык жер семирткичтерден кант кызылчасы үчүн Азот, Фосфор жана Калий колдонулат. Алардын ченемдери жана берүү убактылары төмөнкү таблицада көрсөтүлгөн:

	Минералдык жер семирткичтер	Берүү нормасы кг/га	Берүү мөөнөтү
1	Аммофос	350	20-30 октябрь, айдоо алдында
2	Хлористый калий	120	20-30 октябрь, айдоо алдында
3	Аммиачная селитра	150	15 -20 май
4	Аммиачная селитра	150	5 -10 июнь

